

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
NEW WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet-

és

Nyugat-

Kanadai Magyar Újság

EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTION
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUDBURY
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD

VOL. VII ÉVFOLYAM

WINNIPEG, MANITOBA, 1930. ÁPRILIS 17. CSÜTÖRTÖK

NO. 16.SZAM

PHYSICIAN IN CITIZEN TALK

DR. HODGINS OF WINDSOR IS HEARD BY CANADIAN HUNGARIAN CLUB

Reprinted from "The Border Cities Star" Windsor, Ont.

NEW ARRIVALS ARE URGED TO HELP MAKE ADOPTED LAND BETTER (CONTINUED)

Internal disturbances, deceit and jealousy, have been the downfall of many nations. We must prosper by the mistakes other nations have made in the past. We must formulate a true system of practical ethics, which is the science of duty to our fellow man. We are all debtors to each other, therefore we should help one another, it is the only way to attain happiness, which is the true end.

"We must help to develop the economic standards of our country. Economics has to do with production, preservation, distribution and consumption of the necessities of life. We must protect the preservation and distribution of those necessities of life because these are the branches of economics that are most abused. It is here where selfishness and greed which create the desire to appropriate by force without regard for the rights of others are developed. The love of wealth is a very strong human passion and if not restrained by higher intellectual development, usually manifests itself in robbery or war. It would not be good citizenship if we would allow ourselves to become a party to any such conditions. Good Canadian citizenship will teach our people to work together for the good of all, and to a realizing sense of the fact that in helpfulness to others, man best helps himself.

"A balanced economic system is what is required in our Dominion. We must assist in every way possible to develop the resources of this country, for the benefit of our people. Our raw material must be used for the purpose of making employment, which will in turn build up a healthy population. The three important things for you to familiarize yourselves with are: Hygiene; ethics and economics. Hygiene has to do with the preservation of health, and ethics has to do with our duty to our fellow man.

"The nation that best provides for the prosperity and happiness of all its people is that one that really stands in the front ranks. Canada is anxious to attain that standing she holds out to you numerous opportunities and you must grasp them. Millions of acres of rich agricultural lands remain unbroken. Canada still wants sturdy pioneers to take part in developing that fertile soil of our Canadian West. It requires a little sacrifice on those that take part, but great will be your reward. We but have to scan the pages of history to learn just what real pioneers were. There we will find something of what the sturdy French and British pioneers went through in order to lay the foundation of this great dominion.

"You are asked to carry on the construction work, and only the best material must be used. You are to be part of that construction material, which will go towards building an Empire of which the world has never dreamed. No country in the world today has such wonderful opportunities, invested as she is with undeveloped treasure of untold wealth. Grasp those opportunities, go west and join in with those already there. The government is behind you. Get out in the vast prairies, into the dense forests, and into the vast mineral areas, there you will establish for yourselves a home which, in after years, you will look upon with pride, and bless the day you landed on Canadian soil.

"I see in your face the qualifications of good citizenship. I see your eyes the beaming light of loyalty to the constitution and laws of this country.

"I know you are sincere. I know you are proud to join with us in singing that national air: "O Canada."

MAGLYAN VETETT VÉGET ÉLETÉNEK EGY MAGYAR

A Saskatchewan Weyburnból je- lenti Szabó Pál tudósítónk: Borzalmas módon vetett véget életének a hó 8-án Fridrich István Torontói megyei, megszállott területéről származó németajku honfitársunk. Afeletti báná- tában, hogy felesége hűtlenül elhagy- ta, azon a farmon, ahol dolgozott, és sárnap, amikor rajta kívül más nem volt otthon, szalmát hordott be a kis hálókoziba, azt meggyújtotta, majd

pedig föbelőtte magát. A városból hazatérő farmercsalád csak megüszkö- södött tetemét találta meg és a bor- zalmas tett színhelyétől távolabb egy karóra tűzre a sapkáját és abban Wey- burnban lakó testvéréhez pár bucu- tában, melyben elbucsuzik szeretettől és tettét megindokolta. Temetése a hó 8-án volt a róm. kath. egyház szer- tartása mellett.

Mit hazudnak világgá az oláhok?

Bár szerencsére ide Kanadá- ban nem érnek el a bocskoros ol- áhok "műveltségének magas fejlettségét" világgá kürtöltő rá- dióhullámok — érdekesség ked- véért az alább közlünk egy kis kóstólót a bukaresti rádió mű- sorából:

"A román nemzet csaknem kétezer éve áll a keleti barbár- ság útjában, hogy hősi vére hull- lásával és az európai civilizáció- val való ősi eljegyzettsége nevé- ben oltalmazza a nyugati mű- veltséget".

"A román nemzet kultúrája egyenes lezármazottja a nagy la- tin kultúrának. A román nem- zet tehát arra van hivatva, hogy Európa keleti részén mint ural- kodó fajta az európai civilizáció és kultúra előőse legyen."

A román "kulturáról" nem is szükségessé beszélünk. Beszélnek arról a falusi dászokól- ból lett egyetemi tanárok, köz- rendőrökkel lett főispánok, ré- szeges irnokokból kinevezett fő- bírák, baktarekból lett vasuti üz- letvezetők. Beszél az analapbé- tizmussal, beszél a "román tudomá- ny" és a "román irodalom", amit kétségbeesett erőfeszítés- sel igyekeznek máriól-holnapra gründolni, mint egy konjunktú- ra-vállalkozást.

De tovább hazudik a rádió,

szaporán, mint a záporos:

"A román nemzet mivel sem bizonyítja jobban kultúrfejlését (Már ezt is elleték tőlünk!), mint azzal az emberséges és fen- költ bánásmóddal, melyben a nemzeti kisebbségeket részesíti.

Meg lehet állapítani, hogy se- hol közép és keleti Európában olyan jó dolgok nincsen a nem- zeti kisebbségeknek, mint Ru- mániában."

Erre a hamisítatlanul balkáni szemtelenségre írásban nem le- het válaszolni. A nyomtatott be- tű bár igen türelmes, de a ma- gyar nyelv nem eléggé durva ah- hoz, hogy méltóan tudjunk ilyen becstelenségekkel vitatkozni. Ehhez az oláh kultúrát- vet kellene előbb elsajátítanunk, hogy azzal adjuk meg a választ. A bukaresti rádióknak, mely elő- adásából kifejeztette az elrabolt magyar telepmunkát és iskolá- kat, a meghamisított népszám- lást, az oláh iskolákba kény- szerített magyar gyermekeket, a birtokukból kiűzött tömegeket a sziguranca kintókamráiban kinhalált halt ezer meg ezer ma- gyart, a börtönökben sanyló, testvéreinket, a tönkretett ma- gyar kereskedőket és iparosokat a derest, a meggyfapalcát, és a csendőrszuronyt!

Magyar propaganda angolul!

Ex lapunk szerkesztőségének e- gyik legfontosabb feladata a kanadai magyar hírszolgálat megszervezése- s minél gyorsabb, pontosabb és meg- bízhatóbbá való kléptése mellett. Nemcsak azért van erre szükségünk, hogy Kanada vezető elemel megismer- jék a magyar problémákat, hanem leg- főképpen azért, hogy az angol mun- kaadók nagyobb készséggel alkalmaz- zanak magyar munkásokat és ha hon- fitársainknak akár a kanadai hatósá- gokkal akár az angol testületekkel volna valami ellátásvalójuk: még- ott se kelljen szűgyelnők magyarsá- gukat, nemhogy más nemzetiségű is- merősek körében!

Legutóbb a legnagyobb kanadai né- met, ukrán, lengyel és horvát hella- pok kiadvallalatának a winniepei Na- tional Pressnek 30,000 példányban megjelenő folyóiratában, a "New Ca- nadian" magazinban jelent meg egy kétdoldalas cikk lapunk szerkesztője- nek tollából. A kanadai magyarság életének legfontosabb mozgató rugóit ismertető eredeti fényképfelvételek- kel illusztrált cikk igen jó hatást ért- el úgy az angolok, mint a különböző nemzetiségűk körében. Öregbátván a kanadai magyarság jó hírei.

A "Justice for Hungary" magyar postarepülőgépről kösült és a Winn-

ipeg Tribune által is hozott képtnk pedig legújabbban megjelent a "Regi- na Leader" című legnagyobb saskat- chewan napilapban is, amiért lapunk két agilis reginal barátját illet az ér- dem. Legújabb értesüléseink szerint a "Lethbridge Herald" nagy magy- ar cikket közöl Mrs. Margaret Somme- ville McDonald tollából és a "Manito- ba Teacher" — sőt még a hatalmas torontói "McLeans Magazine" is hoz magyar tárgyú cikkeket Mrs. Elma Kennedy Brown tollából, lapunk szer- kesztőjének a keletkanadai magyarsá- gról írt cikke pedig nemsokára meg- jelenik a "Welland-Port Colborne Evening Tribune" hasábjain.

Hogy mennyire hasznos munkát végez e téren a Kanadai Magyar Új- ság, azt legkényesebben az mutatja, hogy a magyarországi ellenzéki pár- tok legnagyobb napilapja a Millotay István kitűnő szerkesztésében megje- lenő "Magyarság" szöszierinti fordítás- ban egy teljes oldalon közölte Bács- kal szerkesztőnek a Winnipeg Tribune szás oldalas ünnepi számában a ka- nadai magyarságról írt angol cikket, amely esszert az óhasában is megis- mertette kíváncsiorolt honfitársaink emberfeletti küdelmeit és a magyar kultúrához való ragaszkodását.

Megmérgezte magát Fáy György

Torontóból jelenti tudósítónk: Fáy György régikanadai magyar üzletem- ber, akit a magyarság nagy része sze- mélyesen, de legalábbis hírből jól is- mert, az elmúlt hétfőről keddre virrad- ó éjjel megmérgezte magát és meg- halt. A kanadai magyarságnak egyik legérdekesebb alakja szállt vele air- jába.

A hajójegyzékével és pénzküldés- sel foglalkozó öreg magyar üzletem- ber több társaságnak is dolgozott, míg később önállósította magát és földel- adással kísérletezett. Az utóbbi évek nehéz gazdasági viszonyai az ő éle- tét is elkeserítették, ugyanígyra, hogy türelmét vesztve koros léteire újra ván dorbotot vett kezébe.

Nagy családjának megpróbált jövőt biztosítani British Columbiától Onta- rióig, azonban legutóbb ügylátszik nem bírta már tovább elviselni az é- liet gondját és mérgegel vetett véget sokat hányatott életének. Nemcsak Kanadában, hanem az Egyesült Álla- mokban is akad nem egy magyar, aki kegyetlennel gondol vissza erre a ha- misítatlanul óhazai vágású úgnőkre, aki — ha követett is el tévedéseket — mindenkor szívesen segít beván- dorló honfitársainkon.

A HONTALANOK ÉS A NÉPSZÁMLÁLÁS

A prágai Magyar Hirlap veze- tő helyen foglalkozik a hontalan- nok számának pontos megállá- pitásával. A becslés eredmé- nyel szerint számuk 400,000 kör- ül van. Pontos eredményre már csak azért sem lehet jutni, mert míg a statisztikai kiadvá- nyokban meg van az adat, hogy a történelmi országokban 1919 — 26-ig 55,509 külföldit vettek fel érvényesen a csehszlovák ál- lam kötelekébe, addig Szloven- szkora és Ruszinszkóra vonatkozólag a kiadványok — érthető okokból — semmiféle adatot nem tartalmaznak.

KÁBELESKÜVŐ

Londonból írják: Most tartot- ták meg Angliában a világ első távesküvőjét. Az esküvői szer- tartást kábel útján bonyolították le, mert a menyasszony Lon- donban, a vőlegény pedig Jáva szigetén tartózkodik s a jával va- sutak tisztviselője. Levélváltás útján megállapodtak az esküvő pontos dátumában. Ugyanab- ban az órában állt az anya- könyvvető előtt Londonban a menyasszony és Jávában a vő- legény. A menyasszonyt Jává- ban egy idegen hölgy, a vőle- gényt Londonban egy idegen férfi helyettesítette. Néhány perccel azután, hogy a londoni anyakönyvvető a házasságot szentesítette, megérkezett a ká- beltávirat Jávából. A távirat- ban mindössze ennyi állott:

— A feleségem vagy. Ez az a törvényes formula, a- mit az esküvőn a vőlegény a menyasszonynak mond. Az eskü- vő után rövidesen ki- menyasszony jával férjéhez. Az- ért volt szükség az esküvőre, mert az asszony így könnyeb- ben fog utlevelet kapni. Eskü- vő után tehát az új feleség egye- dül utazik nászutra.

LEGÚJAB HIREK

NYOLC ÓRAI MUNKADÓT ÉS MAGASABB MUNKABEREKET ké- vetel az a legújabb törvényjavaslat, amelyet a legutoláb napok folyamán tárgyal a birodalmi képviselőház. Ugy az ellenzéki, mint természetesen a munkáspárti képviselők is nagy örömmel üdvözölték ezt az örvendetes lé- pést. Bár egyelőre sem a mezőgazdaságban, sem pedig bizonyos szakmák- ban nem lehet a munkaadókat a nyolc órai munkaidő betartására kötelez- ni, a kormány maga fog előljárni a jó példával és az összes állami munká- latoknál a vállalkozóktól mindenütt megköveteli a munkásság régi óhajának teljesítését.

SZOMBAT ESTE MAGYAR RÁDIÓMUSORT ad le a winniepei CKY állomás, amennyiben Muszty Dénes neves honfitársunk hegedűszólóját köz- vetíti, mely többek között Hubay Jenő "Hullámzó Balaton" és Vecsey Fe- renc "Bánatos keringő" című szerzeményeit fogja bemutatni. A műsort fő- lgg Nyugatkanadában fogják tisztán hallani olvasóink és pedig a Central Time szerint 1/2 10-kor, a Mountain Time időzámítás szerint 1/2 9-kor, a Pa- cific Time szerint pedig 1/2 8-kor.

A WHEAT POOL PÖRE ÜGYÉBEN nagy fontosságú döntést hozott a legfelsőbb kanadai bíróság Ottawában. A Saskatchewan tartományi kor- mány ugyanis be akarta hajtani a poolon a farmerek tulajdonában levő ele- vátor-alap után a jövedelmi adót mi ellen a pool felelősséget. A legfelsőbb bíróság legutóbbi határozatában a poolnak adott igazat, miszerint a pool- nak nem kell jövedelmi adót fizetni.

MEGHALT GREENWAY KÖZOKTATÁSÜGYI ALLAMTITKÁR, a kanadai magyarság igaz barátja, aki még a legelavakultabb társaságban sem restelte felemelni a szavát a bevándorlók és különösen a magyarok mellett. Winniepei ismerősei közül sokan emlékeznek arra, hogy Greenway állam- titkár, mint a világtörténelem legnagyobb igazságáról beszélő mindig a trianoni békeszerződéséről.

LEVEGŐBE REPULT KÉT MONTREALI bérház mult szombaton dé- lután, de csodálatosképen emberéletben nem esett kár. A vizigálat megállá- pitotta, hogy a szivárgó gázvezetékben keletkezett a könnyen végzetes- sá válható robbanás, amely valószággal darabokra szaggatta az épületet, jól összerázta a lakókat, sőt egynehányat közülük ki is dobott az ablakon ke- resztül az uccára.

TIZENHÉT Bányász halt meg Washington állam Carbonado bá- nyájában a hétfő reggelre virradó robbanás alkalmával. Mire a mentőcsa- patok elértek a veszélyeztetett tárnába, újra felrobant a bányalég és csak kicaike mult, hogy többen nem estek a szerencsétlenségnek áldozatul. Két hét leforgása alatt ez már a második súlyos bányakatasztrófa az Egye- sült Államokban.

AZ R-100 ANGOL ÓRIAS LEGHAJÓ valószínűleg még május folya- mában átrepül Kanadába, magával hozván Thomas munkáspárti légügyi mi- nisztert is. Ugyanakkor a Do. X nevű szülőzetemes német repülőgép is készül Amerika partjai felé és legkésőbb július folyamán nekivág a nagy utnak. A "Justice for Hungary" magyar postarepülőgép május végére vagy június elejére tervezett indulása azonban közelebből érdeklí olvasóinkat — akik az egy dolláros bélyeggel ellátott, külön e célra nyomott levelezőlapo- kat az összeg beküldése ellenében kiadóhivatalunkban is megkaphatják.

BORTONBE KERULT EGY WINNIEPEI MAGYAR csábitás miatt és csak jóakaróinak kezességére ment engedték a később megtartandó tárgya- lási szabadon. Három woodridgei honfitársunk azonban — akiknek ne- vét szintén nem akarjuk meghurcolni — már nem menekült meg ilyen könnyen az igazságszolgáltatás elől, amennyiben tiltott szeszszűzésért több- hónapos börtönbüntetésre ítélte őket a bíróság.

A LONDONI TENGERI LESZERELÉSI KONFERENCIA közel két hónapos reménytelennek látszó tanácskozás után végre mégis valami eredmé- nyekkel dicsekedhetik, amennyiben Anglia, Amerika és Japán kiküldötték a tengeri fegyverkezés korlátozásának kérdésében, sőt áprí- lis 22.-én már alá is írják a világ három legnagyobb tengeri hatalmának bé- kéke szándékait papírra vető szerződést. Olasz- és Franciaország között ugy- látszik nincs megegyezésre kilátás.

ÓRIASI LÉGITAMADÁST VETETTEK LONDON ELLEN az angol katonai légitámadó hadgyakorlata alkalmából, azonban az április 15.-én érke- zett kábelátvitatok szerint Tihanyi Kálmán fiatal magyar mérnöknek la- punk február 6-iki számában ismertett titokzatos védelmi berendezésével sikerült a legveszedelmesebb gépeket is elűzni, még mielőtt a világ legna- gyobb városát megközelíthették volna.

LAPUNK ÁLLANDÓAN JAVULÓ HÍRSZOLGALATAT még az Egye- sült Államokbeli nagy napilapok is átveszik, amint az a legutóbbi héten is- méltelen örömmel láttuk, amidőn például a Kanadai Magyar Újság április 3-iki számában közölt cikkekből az amerikai magyar napilapok április 14-iki számaiban olvashattunk kanadai magyar híreket lapunk tudósítása nyomán.

BIRODALMI VALASZTÁST JÓSOOLNAK a konzervatív párt vezetői, akik szerint a liberális kormány nem zárkozhat el az elől, hogy még ez év folyamán, sőt lehet, hogy már a kora őszel kiírja a választásokat, hogy Kanada polgárainak módjukban legyen szavazataikkal eldönteni a birodal- mi kormány sorsát.

MIHÁLY DÉNES A TÁVOLBALATÓ készülő állandóan külföldön tartózkodó világhírű magyar feltalálója a lapzártakor érkezett kábeljelen- tes szerint Budapesten is bemutatta korszakalkotó készülékét és tudomá- nyos előadásának összes bevételét a gyermekotthonoknak adományozta. A nagy magyar fizikus "Telehor"-ját Angliában már a telefonokra is felsze- relik úgyhogy a beszélők egyuttal láthatják is egymást.

KEVESEBB ELADATLAN BUZA VAR VEVŐRE, mint tavaly ilyenkor legatábbis így szól az ottawai hivatalos kimutatás, amely koreken 17 millió bushellel teszi kevesebbé a jelenleg felhalmozott készletet, mint 1929 áprí- lis 31.-én. Ha ehhez hozzáveszük az argentinai, ausztráliai és amerikai ter- mészekről érkező kedvezőtlen jelentéseket, akkor joggal remélhetjük, hogy a világgiazi viszonyok alakulása következtében visszararadott kanadai bú- zát sikerülni fog méltányos áron értékesíteni.